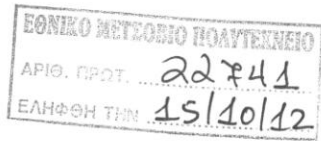

Γε. Μενε.

1/3

Αθήνα 10-Οκτωβρίου 2012

Προς : Πρύτανη ΕΜΠ κ. Σ.Σιμόπουλο.
Θέμα : Ηλεκτρονική και επιστολική ψηφοφορία
Προβλήματα και προβληματισμοί.

Αξιότιμε κ. Πρύτανη,

σχετικά με την ηλεκτρονική ψήφο, που θεσμοθέτησε η πολιτεία στον νόμο 4076/2012, λαμβάνω το θάρρος να σας παραθέσω κάποιες σκέψεις μου. Οι σκέψεις αυτές δεν αφορούν μόνο την ηλεκτρονική ψηφοφορία για την ανάδειξη Διοικητικών Συμβουλίων αλλά εκτείνονται και σε άλλες περιοχές εφαρμογής της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης όπως ειθισται να ονομάζεται η χρήση των ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας στη δημόσια διοίκηση. Και για να γίνω πιο σαφής :

Μέρος Ι – ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

Εξετάζοντας το θέμα απόλυτα τεχνικά, τα βασικά γενικά προβλήματα στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση παραμένουν :

(α) **Αδυναμία ταυτοπροσωπίας κατά τη χρήση του μέσου, τόσο της Δημόσιας Αρχής όσο και του επικοινωνούντος με αυτήν την Αρχή.** Ούτε ο πολίτης γνωρίζει ποιο πρόσωπο εκπροσωπεί την Αρχή, ούτε και η Αρχή μπορεί να γνωρίζει επακριβώς την ταυτότητα του χρήστη.

(β) **Αδυναμία χωροταξικής τοποθεσίας κατά τη χρήση του μέσου, τόσο της Δημόσιας Αρχής όσο και του επικοινωνούντος με αυτήν την Αρχή.** Ούτε ο πολίτης γνωρίζει που ακριβώς βρίσκεται χωροταξικά η Αρχή, ούτε και η Αρχή μπορεί να γνωρίζει που ακριβώς βρίσκεται ο χρήστης χωροταξικά..

Ακόμη και η χρήση GPS καθιστά αδύνατο αυτόν τον εντοπισμό, εξαιτίας του ότι :

(I) είναι εφικτή η ταυτόχρονη πολλαπλή διασύνδεση ανεξαρτήτων ηλεκτρονικών μέσων που μπορούν και επικοινωνούν μεταξύ τους και

(II) είναι εφικτός ο προγραμματισμός για την εκτέλεση εντολών (ακόμη και αν ο χρήστης απουσιάζει) από λογισμικά που ολοένα και εξελίσσονται.

Η ασύρματη τεχνολογία (Wi-Fi) εμπλέκει περισσότερο την κατάσταση.

Ίσως κάποιος να αποφανθεί ότι μη γνωρίζοντας ο ένας την ακριβή τοποθεσία του άλλου, στη μεταξύ τους επικοινωνία, δεν είναι και μείζον θέμα, αλλά αν το εξετάσει κανείς πιο βαθειά θα κατανοήσει ότι έτσι κλονίζεται η εμπιστοσύνη των αμοτετέρωθεν συμμετεχόντων (πολίτη από τη μια και Αρχής από την άλλη).

Οι προβληματισμοί μου αυτοί δεν είναι βέβαια της στιγμής, αλλά απορρέουν από προβληματισμούς και συζητήσεις στο PC-Lab. της ΣΕΜΦΕ από το 2003. Το 2010 όταν μας κοινοποιήθηκε ότι μετά δύο έτη θα πρέπει να υποβάλλονται οι φορολογικές δηλώσεις ηλεκτρονικά, κατέθεσα μερικές από αυτές τις απόψεις γραπτά στην αρμόδια ΔΟΥ, μετά από κοινοποίηση και συζήτηση με τον τότε Αντιπρύτανη κ. Γ. Σπαθή. Σε εκείνη την αναφορά είχα επισημάνει :

.....
Η αξιοπιστία του πολίτη και η αξιοπιστία της πολιτείας είναι αμφίδρομες σχέσεις. Και οι σχέσεις αυτές δεν αναπτύσσονται απρόσωπα. Επειδή βρισκόμαστε σε περίοδο που ο καθένας με τις πράξεις του εκτιθέμενος δημοσίως, κρίνεται, η απόκρυψη σημαίνει και ενοχή.
.....

.....
Σήμερα, παγκοσμίως θεωρείται το e-mail ως απλή κοινοποίηση δηλαδή κατέχει τη θέση των δημοσίων σχέσεων και όχι επίσημο δημόσιο έγγραφο. Σημαίνει ότι κάποιος επιθυμεί πχ. να λάβει μέρος σε ένα διαγωνισμό, να καταλάβει μια θέση σε μια προκήρυξη μιας θέσης κλπ. Δεν αποτελεί σε καμιά περίπτωση απόδειξη της εγκυρότητας ότι αυτά που ισχυρίζεται είναι αληθή ή ότι αυτή θα είναι και η τελική απόφαση του αιτούντος. Αλλά το ίδιο συμβαίνει και στον εμπορικό τομέα. Επειδή κάποιος έλαβε
.....

ένα e-mail δεν σημαίνει ότι επιτεύχθηκε μια συμφωνία και ετοιμάζει την παραγγελία. (όσοι επισκέφθηκαν ένα κατάστημα δεν σημαίνει ότι έχουν αγοράσει).

Μέρος II – ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ

“Ενός κακού, μύρια έπονται” λαϊκή σοφία

Σύμφωνα με το ΦΕΚ Αρ.Φύλλου 2564 σελ.40907-40910/21-9-2012 για την ανάδειξη μελών Συμβουλίων Διοίκησης προτείνεται η ηλεκτρονική ή επιστολική ψηφοφορία.

Οι μέχρι τώρα εφαρμογές της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης αφορούν θεσμικές διαδικασίες σε συγκροτημένα όργανα της Πολιτείας (πχ. αιτήσεις – φορολογικές δηλώσεις κλπ.) για την ταχύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη. Επιπλέον, από τη μέχρι τώρα χρήση τους, προστίθενται συνεχώς ασφαλιστικές δικλίδες για το αξιόπιστο των υπηρεσιών που προσφέρονται. (πχ. ζητείται εγγράφως εξουσιοδότηση του φορολογουμένου σε περίπτωση υποβολής των από λογιστή με τον αριθμό μητρώου του, ζητείται η προσωπική προσέλευση για συμπλήρωση αίτησης σε περίπτωση απεμπλοκής του λογιστή, ή ζητείται από τον φορολογούμενο να κρατήσει τις αποδείξεις για τα ποσά που εισέπραξε ή ξόδεψε κλπ.) Η ΔΕΗ έχει ζητήσει και έγγραφη αίτηση για το κοινωνικό τιμολόγιο, πέραν του SMS που είχε σταλεί.

(α) Οι τεχνικές αδυναμίες που αναφέρθηκαν στο Μέρος I της παρούσας αναφοράς είναι θεμελιώδεις στον κλονισμό της άμεσης αντιπροσώπευσης.

(β) Η ψηφοφορία είναι διαδικασία συγκρότησης οργάνων της Πολιτείας. Η διακίνηση της ψήφου, έχει τουλάχιστον μια παραπάνω διάσταση από ότι η διακίνηση ενός εγγράφου.

(γ) Ακόμη και αν υποψήφιος προσπαθήσει να εξαγοράσει ψήφους, στην ψηφοφορία με προσέλευση ο ψηφοφόρος έχει το περιθώριο να ρίξει στην κάλη αυτό που του επιτάσσει η συνείδησή του διαβεβαιώνοντας στον υποψήφιο ότι τον ψήφισε. Στην ηλεκτρονική ψηφοφορία δεν έχει αυτό το περιθώριο, γιατί δεν μπορεί να γίνει η ταυτοπροσωπία τη στιγμή της ψηφοφορίας (πχ. χρηματική εξαγορά του κωδικού). Φυσικά η χρήση κωδικού από τρίτους, δώκεται, αλλά πως θα κινηθεί ποινική δίωξη τη στιγμή που είναι αδύνατη η ταυτοπροσωπία κατά το χρόνο διεξαγωγής της ψηφοφορίας ;

Παρόμοια ισχύουν και για την επιστολική ψήφο. Τι ευθύνες μπορεί να φέρει η εφορευτική επιτροπή αν χαθεί μια επιστολική ψήφος που μπορεί να διαμορφώσει μέχρι και το τελικό αποτέλεσμα; Θεωρούνται έγκυρες οι εκλογές ή όχι ; Εκατομμύρια επιστολές διακινούνται καθημερινά αυξάνοντας έτσι την πιθανότητα του ανθρώπινου λάθους. Πώς θα κρίνει αυτήν την κατάσταση η εφορευτική επιτροπή; Εσκεμμένη ή ακούσια ;

(δ) Κατά την ηλεκτρονική ψηφοφορία, όπως περιγράφεται στο άρθρο 4 § 1 του προαναφερομένου ΦΕΚ :

“Το σύστημα «ZEYΣ» υποστηρίζεται τεχνολογικά από το Εθνικό Δίκτυο Έρευνας και Τεχνολογίας (Ε.Δ.Ε.Τ.) και βασίζεται σε διεθνώς αναγνωρισμένα τεχνολογικά πρότυπα για τη διεξαγωγή ηλεκτρονικών ψηφοφοριών, τα οποία διασφαλίζουν το αδιάβλητο και απόρρητο της εκλογικής διαδικασίας.”

Περιγράφεται με αρκετά κομψό και επιδέξιο τρόπο ότι υπάρχει μια ομάδα ανθρώπων που υποστηρίζει το σύστημα ZEYΣ για την εύρυθμη λειτουργία του για τη διεξαγωγή των εκλογών.

Εξ όσων γνωρίζω, και από την μέχρι τώρα εμπειρία μου, σε συστήματα επεξεργασίας δεδομένων σε ηλεκτρονική μορφή, υπάρχουν τουλάχιστον τρία επίπεδα πρόσβασης.:

1. Οι τεχνικές ομάδες ή αλλιώς διαχειριστές (administrators) αυτών των συστημάτων, που έχουν την εποπτεία και την ευθύνη όλου του συστήματος, (επίπεδο I)
2. Οι υπεύθυνοι των εγκατεστημένων εφαρμογών, (application administrators) (επίπεδο II), στη συγκεκριμένη περίπτωση η εφορευτική επιτροπή, και
3. Οι χρήστες των εφαρμογών (application users – επίπεδο III), στη συγκεκριμένη περίπτωση οι ψηφοφόροι.

Εκτός της εφορευτικής επιτροπής, η φύση του μέσου υποχρεώνει την εμπλοκή τρίτων προσώπων εντός της διαδικασίας ψηφοφορίας.

Τίθενται λοιπόν τα ερωτήματα :

1. Δικαιούται η εφορευτική επιτροπή να χρησιμοποιήσει για τις εκλογές μέσον το οποίο εποπτεύεται σε ανώτερο βαθμό από τρίτους ;
Οι διαχειριστές μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αρχεία που δημιουργεί το ίδιο το σύστημα καταγράφοντας τους χρήστες, με τόση ακρίβεια που παρατίθεται και η ώρα πρόσβασης σε αυτά.
2. Πόσο αδιάβλητες είναι οι εκλογές εκ των έσω και όχι από μη νόμιμους χρήστες (hackers) ψηφοφόρους ;

Εν τέλει,

Μπορεί να χρησιμοποιηθεί αυτό το μέσον για τη διεξαγωγή εκλογών ;
Μήπως δεν είναι κατάλληλο για τη χρήση αυτή ;

Επειδή δεν είμαι ο πλέον ειδικός, υπάρχουν συνάδελφοι εντός του Ιδρύματος που διαχειρίζονται ανάλογα συστήματα και μπορούν να διερευνήσουν διεξοδικά από τεχνικής απόψεως αν ισχύουν τα αναφερόμενα στην παράγραφο αυτή (δ).

Τελειώνοντας, επιβεβαιώνεται αυτό που ανακαλύφθηκε σε τούτον τον τόπο πριν 2.500 χρόνια :

“ΧΩΡΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ (ΜΑΖΩΞΗ), ΔΗΜΟΣ (ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ) ΔΕΝ ΥΦΙΣΤΑΤΑΙ”

Κύριε Πρύτανη, προσπάθησα να γίνω κατανοητός αναλύοντας και τεχνικές διαδικασίες. Η παρούσα αναφορά αποτελεί και ανοικτή επιστολή προς όλα τα μέλη της Πολυτεχνειακής κοινότητας, στο πλαίσιο αφετηρίας ενός δημοσίου διαλόγου. Αν θέλετε μπορείτε να την αναρτήσετε στο διαδίκτυο, ή να την αποστείλω μέσω e-mail σε όλα τα μέλη. Για οτιδήποτε προκύψει βρίσκομαι στη διάθεσή σας.

Με ιδιαίτερη εκτίμηση

Γ.Φουντουκίδης

Διοικητικός Υπάλληλος
ΣΕΜΦΕ-Τομέας Μηχανικής